

'Franch goes to Palmar

Què és Palamarinar?
—Un llibre personalíssim escrit per a resoldre un desfici. Alguns creuen que el desfici me l'havia propiciat jo buscant un argument literari. Ho he hagut de desmentir. El secret només el sé jo. Jo vaig tenir efectivament el somni de què parle. I el somni era insistent. Reapareixia. I jo em recreava en el somni. El que he fet és explicar què va començar amb el somni i per què vaig anar on havia d'anar a buscar la resposta.

—*Quin era el somni?*

—Una ciutat dalt d'un turó.

—*I el desfici?*

—Pensar que l'has vista en algun lloc. Que te l'has imaginada. Que és un contorn fugisser que alguna volta has vist i que alguna volta esperes trobar. És un repte estètic que qualsevol persona té, però que es converteix en una recurrència quan el somies moltes vegades. Quan es torna obsessiu, tens dues possibilitats. Una, anar al psicoanalista i que et diga: "el que li passa a vostè és que té por de morir-se i ha pres un element a l'atzar i l'ha convertit en una dèria, la somnia i vostè es defineix respecte un objecte inanimat". I la segona possibilitat era indagar en les pròpies forces per què. Però mentre jo em decidia a buscar el lloc del somni, el somni va canviar de fesomia. Es va desdibuijar. I va fer una cosa espectacular abans de desaparèixer. La ciutat i el turó es van elevar, es van fondre en el firmament i van desaparèixer. Vaig deixar de somiar-ho quan justament sabia que en algun lloc del meu poble, Borriana, hi havia un punt a través del qual s'accedia a la ciutat. A partir d'ací, com una trama detectivesca, vaig intentar trobar els elements que em podien conduir a la ciutat o al seu significat.

—*I aquesta perquisició és el llibre.*

—El llibre explica l'*iter*. Quan l'*iter* es converteix en literatura, quan un es recrea en les seues pròpies experiències, quan un escriu intentant trobar la sonoritat dels mots, quan un tria els referents i els elements de l'escriptura, aleshores l'*iter* detectivesc es confon amb la literatura. I és a partir d'aquest moment, que una dèria personal o un desfici es converteix en una proposta que va més enllà de la resolució del problema íntim i personal.

—*Què significa Palamarinar?*

—La paraula que apareix en l'*iter* detectivesc com a element crucial per a resoldre la trama.

—*Com la troba?*

—Buscant el significat del somni vaig anar a visitar els llocs més emblemàtics de la meua cultura, de la meua formació, de les meues pas-

Carles Riba va viatjar a si mateix a través de Súnion; Kavafis va posar rumb a Ítaca per a trobar el seu rumb; alguns ho han aconseguit amb LSD, ioga, Hare Khrisna o Supernintendo. Vicent Franch i Ferrer (Borriana, 1949), aquest senyor amb cara de perquisició processal, vestit amb conjunts de mil dòlars, ex-magistrat del Tribunal Superior de Justícia del País Valencià, professor de Ciència Política i Dret Constitucional, ha anat a Palamarinar.

sions literàries i estètiques. El palmerar d'Elx, o el Miquelet, o Morella, o l'illa de Tabarca, o el Desert de les Palmes, o Montserrat o les ermites romàniques d'Andorra... és a dir, els llocs més emblemàtics de la meua formació cultural autòctona es convertien en llocs que no podien donar la llum necessària per a esbrinar on era la ciutat somiada. Així que vaig seguir altres camins. Vaig intentar explicar-me totes les coses que havia après de menut: els misteris i simbolismes del meu poble. I de sobte, escrivint un llibre sobre un metge jueu convers de finals del XV, Tamarit de les Moreres, que vivia a Borriana; i intentant explicar-me d'on faria natural l'herbolari que el proveïa per a fer les pocions, se'm va acudir Aín, un poble que coneixia, pròxim a Borriana. I passant unes curtes vacances allí, vaig trobar la clau. Però per a arribar ací havia hagut de refer el meu *iter* humà.

—*Què hi havia a Aín?*

—Allí comprenc què buscava. Ho trobe, però la muntanya estava abancalada a taules d'ametllers, i només quedaven telles minúscules de l'antic esplendor. Quan vaig baixar al paratge del Palamarinar, que és la paraula màgica, vaig veure que els arqueòlegs havien descobert mostres de cultures de l'època ibèrica i romana de cert esplendor, però tot s'ho havia endut el riu. En l'època medieval allò només era un erm, un palamarinar, és a dir, un lloc on creixia la palamarina, la *Timenea irsuta*, una planta ramosa de fulles verdes que només creix on hi ha runes, on no hi ha vida i han desaparegut els teuladins. Era, de bell nou, la ciutat perduda.

—*De què serveix aquest gran viatge?*

—Per a fer una reflexió sobre les coses en què un creu o ha cregut en aquest país, per a reordenar les passions polítiques i culturals sobre la llengua, la identitat del país, el seu futur... I serveix, sobretot, per a redescobrir tímidament la complexitat dels nostres orígens, de manera que en un mateix paisatge es confonen romans i cartaginesos, ibers i musulmans, musulmans i catalans, catalans i castellans, rojos i nacionals, i, finalment, catalanistes i *blaveros*. En un mateix indret, en els darrers 2.500 anys s'han dirimit totes les batalles que hi ha al nostre ésser. Supose que Palamarinar era, finalment, la incitació que la derrota política del nacionalisme, la derrota civil d'una idea lluminosa, provocava en mi. No és un testament polític; és una declaració de principis, fugint de la simpleza i de la dogmàtica dels principis programàtics sobre els que havíem cregut i pensat.

—*El llibre té un origen oníric, ranejant amb Freud, és també terapèutic?*

Palmarinar'

—No cal que fem una bateria de citacions, però en l'aspecte oníric hi ha la possibilitat de superació. El somni és el principal element de l'esperança. Sense somni no hi ha utopia, sense utopia no hi ha progrés, tret que el progrés siguen els indicadors fredament econòmics. És oníric per necessitat, com a alternativa a tantes coses que semblaven evidents. Tant, que a les primeres envestides han caigut.

—Exemples.

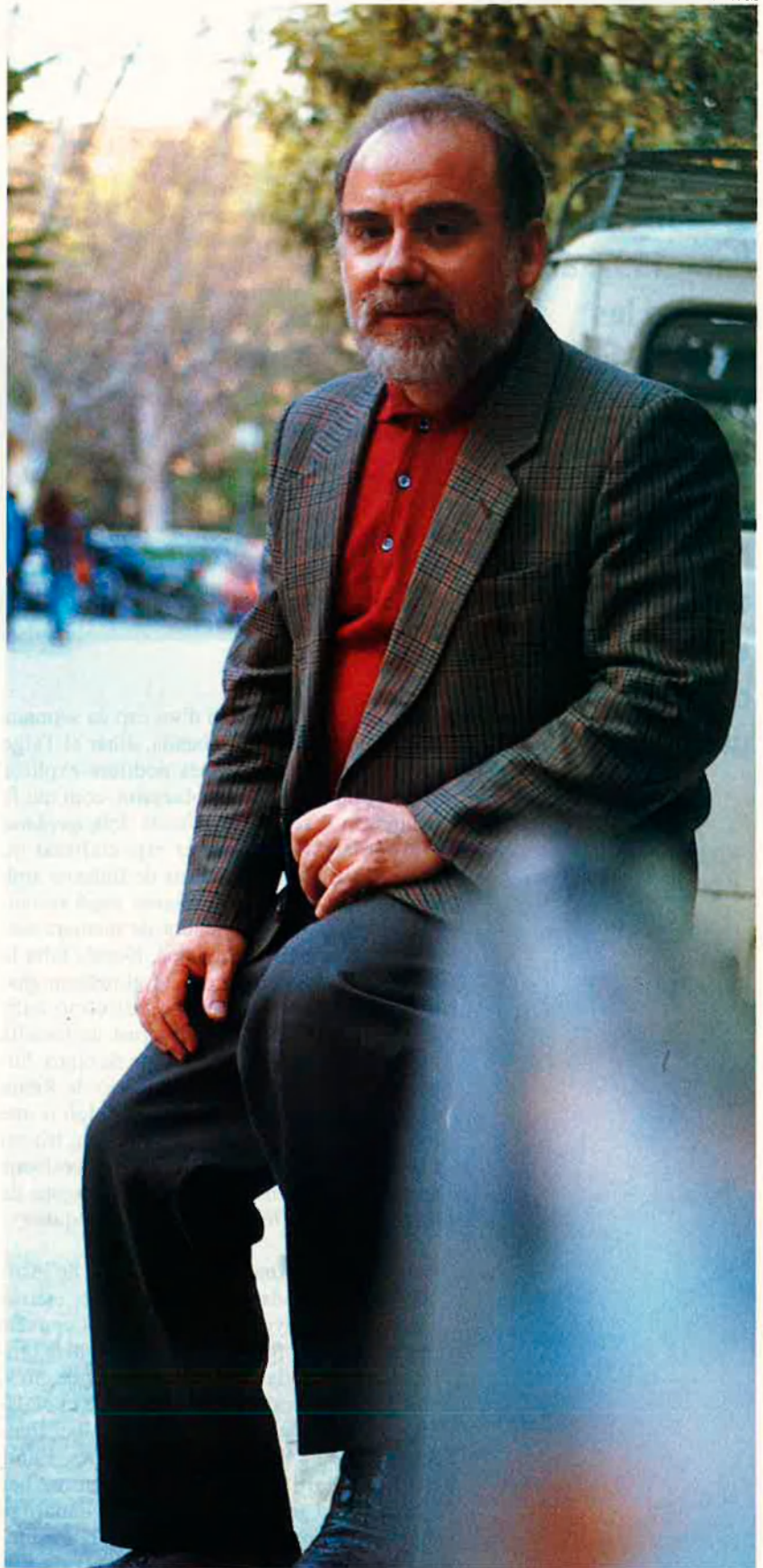
—La certesa d'una tesi nacional que havia de resoldre en pocs anys allò que s'havia anat desfent durant segles es va fondre a les primeres de canvi. De manera que certesa i evidència no poden proporcionar l'esperança del futur. L'esperança del futur està més en el somni, en la complexitat, en un conjunt d'assumptes que no són tan evidents i que obliguen més a la tolerància, al diàleg i a la necessitat d'ajuntar cultures i fer comprensible una proposta plural.

—Palmarinar és una novel·la?

—Hi ha hagut veritables baralles en algunes de les presentacions entre els doctes presentadors sobre el gènere on s'enquadra el llibre. Tot ve determinat per les encertades paraules de Joan Garí, l'excel·lent prologuista, que diu que no és una novel·la, no és un llibre d'assaig, no és un llibre de poemes, no és un llibre d'història... Dit així sembla desmobilitzador, però el que diu exactament Garí és que "es tracta d'un llibre atípic com el seu propi autor". És un llibre confessional, de memòries donades amb comptagotes. Si hem de fer cas als gèneres, *Palmarinar* només pot pertànyer al gènere ubicu de la narració. Potser li hauria tret major "rendiment" al llibre si m'haguera distanciat de la meua dèria i haguera construït un discurs fal·laç però molt ben arreglat. Imagina't si haguera convertit el meu personatge en un homosexual...

—Aniria per la vintena edició ja.

—Cinquanta o seixanta pàgines més per a explicar el valor afegit de la pròpia homosexualitat. Que a més a més, hauria afegit un parell de capítols o tres de confidències apòcrifes de tres o quatre personatges importants del nostre país, entre ells el papa de sueca o el mercader de València. Que a més a més, hauria inclòs algunes cartes apòcrifes enviades per personatges històrics en un diàleg constant amb mi a propòsit del somni... Bé, hauria pogut construir un *best-seller*, un gran encanteri al servei de les empreses editorials, però m'he negat a tot això. L'esforç d'aquest llibre és que torna els problemes a la seua veritable dimensió: la de veure'ns les cares els uns als altres. Miquel Alberola

"L'esperança del futur està més en el somni, en la complexitat, en un conjunt d'assumptes no tan evidents i que obliguen a la tolerància."